

УДК: 657:338.432

Коваль С.В., Клімук А.В., Василенко О.О., Поповиченко О.Л.

ОБЛІК ВИРОБНИЦТВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Постановка проблеми. В результаті реформування відносин власності, приватизації і роздержавлення земель та майна на теренах трансформованих колгоспів і радгоспів виникли нові організаційно-правові господарські структури, зокрема; селянські (фермерські) господарства; спілки селян; акціонерні товариства; кооперативи тощо. Їх діяльність диктує необхідність зміни обліку процесу сільськогосподарського виробництва, побудови раціональної системи обліку витрат, виходу продукції [1].

Облік виробництва повинен забезпечити одержання достовірних даних, які необхідні для управління, контролю за додержанням норм виробничого споживання засобів і предметів праці та живої праці з метою обчислення собівартості продукції та оцінки діяльності підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У розробку теорії і практики обліку витрат і калькуляції собівартості сільськогосподарської продукції значний внесок зробили такі видатні українські вчені-економісти, як: Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, В.М. Жук, Г.Г. Кірейцев, Ю.Я. Литвин, В.Г. Лінник, В.В. Сопко, Л.К. Сук, П.Т. Саблук, Л.С. Шатковська, В.О. Шевчук, В.П. Ярмоленко, а також зарубіжні вчені: П.С. Безруких, С.О. Марченко, А.Ш. Маргуліс, П.П. Новиченко, В.Ф. Палій, І.І. Поклад, Я.В. Соколов та інші [2].

Проте в теорії залишаються дискусійні положення щодо складу витрат і порядку їх обліку, а практика не має однозначних рішень із питань обліку виробництва продукції. Це і зумовило вибір теми, її мету і завдання.

Завдання і методика досліджень. Метою написання статті стало теоретичне обґрунтування та науково-прикладна розробка перспективних напрямків удосконалення обліку витрат аграрного виробництва в умовах ринку.

Виклад основного матеріалу. Для одержання своєчасної та вірогідної інформації про витрати на виробництво слід раціонально організувати систему обліку прямих і непрямих виробничих витрат. Вона повинна забезпечити швидке одержання точних і об'єктивних даних про витрати за окремими підрозділами (цехами, відділами); за видами продукції; економічними елементами та статтями собівартості [3].

Методичні основи класифікації витрат сільськогосподарських підприємств подано у П(С)БО 16 „Витрати” [7], а також у Методичних рекомендаціях з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств, що затвердженні наказом Міністерства аграрної політики України від 18.05.2001 р. № 132 [4].

Методи обліку витрат на виробництво і калькулювання собівартості продукції повинні бути гнучкими, простими у використанні і дозволяти в оперативному порядку отримати необхідну інформацію.

Одним із важливих завдань обліку витрат є забезпечення підприємства інформацією про виробничі витрати за статтями, передбаченими інструктивними положеннями; обліковувати фінансові результати господарської діяльності на основі порівняння грошових доходів та витрат.

Згідно з чинними нормативними документами, розподілу підлягають загальновиробничі витрати. Адміністративні та витрати на збут не включаються до собівартості продукції, а списуються на зменшення фінансового результату в періоді їх виникнення. Доцільно проводити розподіл адміністративних та витрат на збут і, тим самим, визначати повну собівартість продукції в межах управлінського обліку. Отримана інформація буде використана для ціноутворення, прийняття довгострокових

управлінських рішень. Розподіл накладних витрат, на нашу думку, необхідно здійснювати, застосовуючи нормативні ставки, що сприятиме підвищенню оперативності обліку та створенню передумов ефективного управління діяльністю сільськогосподарських підприємств.

У сільському господарстві значна частина власної готової продукції використовується для подальшого процесу виробництва: зерно – на посів; корми – для годівлі тварин; гній – для внесення у ґрунти тощо. Тому є підстави для застосування елементів напівфабрикатного варіанту обліку. Але використання його в промисловій та аграрних сферах різняться тим, що у сільському господарстві відбувається розмежування витрат за різними звітними періодами, і спожита готова продукція показується у вигляді звичайних матеріальних витрат [5].

Метою обліку витрат на сільськогосподарських підприємствах є документоване, своєчасне, повне і достовірне відображення фактичних витрат на виробництво продукції для забезпечення контролю за використанням матеріальних, трудових і фінансових ресурсів. Облік витрат у сільськогосподарському виробництві повинен забезпечувати оперативне, надходження інформації щодо кількості та вартості одержаної продукції (виконаних робіт і наданих послуг); трудових, матеріальних і грошових витрат на виробництво продукції по підприємству в цілому, та окремих його структурних підрозділах зокрема.

При постановці обліку виробництва в умовах автоматизованої обробки інформації особливу увагу слід приділити організації документообігу; переліку рахунків, що будуть використовуватися в обліку; визначенню об'єму і змісту документів для внутрішньої та зовнішньої звітності. Це забезпечить достатню, для щоденного управління, оперативність даних, яка ґрунтується на високій швидкості обліку; можливість методологічно правильного рішення логічних задач, що виникають в процесі бухгалтерського обліку і калькулювання [1].

Застосування персональних комп'ютерів суттєво полегшує нормативне калькулювання окремих видів продукції, робіт і послуг, бо постійна інформація вводиться в машину один раз, а потім лише уточнюється в зв'язку зі зміною технології виробництва, організації робіт, цін. Змінна інформація залежить від мов виробництва, строки її введення в машину можуть бути більш рухомими залежно від потреб [5].

Бухгалтерський облік має бути перетворений у надійний інструмент пошуку та мобілізації резервів підвищення ефективності виробництва і прискорення темпів економічного розвитку. В сучасних умовах саме облікова інформація повинна стати компасом оперативного управління виробництвом, її можливості поки що стримуються внаслідок великого поширення укрупнених показників про собівартість продукції, її рентабельність і прибутки, які усереднюють досягнення та недоліки окремих ланок виробництва, рівні собівартості й рентабельності окремих видів продукції.

Висновки та пропозиції. Формування собівартості сільськогосподарської продукції не є економічно обґрунтованим і не відображає повною мірою рівень фактичних витрат на виробництво усієї виробленої продукції та окремих її видів, тому виникає потреба у калькуляції собівартості з повним розподілом витрат та калькуляції собівартості по змінних витратах.

В даний час впровадження автоматизації на сільськогосподарських підприємствах стримується недосконалістю облікового забезпечення АРМ бухгалтера на етапі документування і контролю інформації, що вводиться, особливо обліку процесу виробництва продукції [6].

Застосування технічних засобів для автоматизації бухгалтерського обліку, дозволить по-новому забезпечити формування облікової інформації; знизити трудомісткість її обробки; зменшити витрати часу на обчислення і розрахунки, створити умови для уніфікації форм первинних документів і методів їх обробки; прискорити

документообіг; підвищити оперативність доступу бухгалтерського апарату до інформації, яка обробляється.

Анотація

У статті обґрунтовано особливості вибору методів обліку витрат та обчислення собівартості продукції; виявлено їх зв'язок із структурою управління і технологією виробництва на сільськогосподарському підприємстві.

Ключові слова: бухгалтерський облік, виробництво, сільськогосподарська продукція, витрати, методи обліку, собівартість, калькуляція.

Аннотация

В статье обосновано особенностях выбора методов учета затрат и исчисления себестоимости продукции, выявлено их связь со структурой управления и технологии производства на предприятии.

Ключевые слова: бухгалтерский учет, производство, сельскохозяйственная продукция, расходы, методы учета, себестоимость, калькуляция.

Summary

The features of choosing methods of accounting expenses and calculating the production price, which must be connected with the management structure and production technology at the enterprise, are grounded in the article.

Key words: accounting, manufacturing, agricultural production, costs, accounting methods, cost price, calculation.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Ф. Ф. Організація бухгалтерського обліку / Ф. Ф. Бутинець, О. В. Олійник, С. М. Шулепова. – Ж.: ПП Рута, 2001. – 575 с.
2. Грачова Р. В. Енциклопедія бухгалтерського обліку / Р. В. Грачова. – К. : А.С.К., 2008. – 862 с.
3. Мельник В. Ш. Основи економічного аналізу : [навч. посіб.] / В. Ш. Мельник. – К. : Кондор, 2007. – 128 с.
4. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств: Затверджені наказом Міністерства аграрної політики України від 18 травня 2001 р. № 132 // Баланс-Агро. - 2001. - № 6 (30).
5. Литвин Ю. Я. Організація бухгалтерського обліку, контролю і аналізу в сільському господарстві : [навч. посіб.] / Ю. Я. Литвин. – К. Вища школа, 2003. – 301 с.
6. Огійчук М. Ф. та ін. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах : [підручник] / За ред. проф. М. Ф. Огійчука. – К.: Аграрна освіта, 2001. – 605 с.
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 „Витрати”, затверджене наказом МФУ від 31.12.1999 р. № 318, зі змінами й доповненнями.